

W wykazanie winy w popełnieniu zarzucanego czynu – wykroczenia/przestępstwa zagrożone grzywną lub karą pozbawienia wolności

Działalność podmiotów obecnych na rynku produktów kosmetycznych oraz detergentów kontrolowana jest przede wszystkim przez Inspekcję Handlową oraz Państwową Inspekcję Sanitarną. W przypadku wykrycia nieprawidłowości, organy państwowe mogą nakładać na przedsiębiorców różnego rodzaju sankcje. Najczęściej stosowanymi karami są kary administracyjne. Warto jest mieć jednak na uwadze, że przepisy branżowe przewidują odpowiedzialność karną za szczególnie szkodliwe działania dokonywane przez przedsiębiorców. Zatem za działania związane z codziennym prowadzeniem biznesu mogą być wymierzane sankcje karne, w tym kara pozbawienia wolności.

Rodzaje sankcji nakładanych na przedsiębiorców

Sankcje przewidziane przez przepisy branżowe niezależnie od ich rodzaju mogą być nałożone na przedsiębiorców po przeprowadzeniu kontroli przez odpowiedni organ. Kontrole dzielą się na planowane oraz doraźne. Pierwsze z nich przeprowadzane są na podstawie planów kontroli, natomiast drugie z nich ad hoc, po powzięciu przez organ administracji publicznej wątpliwości co do legalności lub poprawności działania danego przedsiębiorcy. Wątpliwości organów pojawiają się często na skutek zgłoszeń podmiotów trzecich, takich jak konsumenci lub przedsiębiorcy konkurencyjni.

Po przeprowadzeniu kontroli i wykryciu nieprawidłowości, organy administracji publicznej na mocy decyzji administracyjnej wymierzają sankcje administracyjno-prawne. Najpopularniejszymi sankcjami wymierzonymi wobec przedsiębiorców są kary pieniężne oraz nakładane niekiedy jednocześnie decyzje w przedmiocie wycofania lub wstrzymania obrotu danym produktem.

Obok ww. sankcji administracyjno-praw-

nych, przepisy branżowe przewidują także odpowiedzialność karną zarezerwowaną dla najpoważniejszych uchybień, w postaci kary grzywny, kary ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności. Kary te występują chociażby w ustawie z 30 marca 2001 r. o kosmetykach oraz w ustawie z 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach. Odpowiedzialność karną można ponieść także w przypadku popełnienia czynu zabronionego na mocy kodeksu karnego. Skupmy się jednak na przepisach branżowych.

Przykłady sankcji prawnokarnych

Jako przykład powyższej regulacji można przytoczyć art. 14 ustawy o kosmetykach chroniący zdrowie i życie ludzi, opisujący tzw. występki przeciwko zasadom wprowadzania kosmetyku do obrotu. Przykładowo, art. 14 ust. 3 wspomnianej ustawy określa przestępstwo polegające na wprowadzeniu do obrotu kosmetyku zawierającego substancje niedozwolone do stosowania w kosmetykach albo które mogą być stosowane w nich w ograniczonych ilościach, zakresie i warunkach stosowania, o ile wymagania te zostały prze-

kroczone. Przedmiotowe przestępstwo zagrożone jest karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Ponadto oprócz możliwości poniesienia kary, na podstawie ustępu 5 powyższego artykułu w przypadku popełniania wspomnianego występkę, obligatoryjnie orzeka się środek karny w postaci przepadku przedmiotów, chociażby nie stanowiły one własności sprawcy.

Z uwagi na fakt, że występki można popełnić także nieumyślnie, jeżeli ustawa tak stanowi, występki określony w art. 14 ustępie 3 ustawy o kosmetykach można popełnić tylko umyślnie, zarówno w postaci zamiaru bezpośredniego, jak i ewentualnego. Zgodnie z art. 9 § 1 kodeksu karnego, jest to sytuacja, w której sprawca ma zamiar popełnienia czynu zabronionego, to jest chce go popełnić (zamiar bezpośredni) albo przewidując możliwość jego popełnienia, godzi się na to (zamiar ewentualny). Zamiarem ewentualnym będzie np. wiedza co do możliwości zastosowania przeterminowanej substancji bez weryfikacji terminu ważności, mimo iż wiadomym jest, że przeterminowany składnik może być niebezpieczny dla zdrowia.

Omawiane przestępstwo określone w art. 14 ust. 3 ustawy o kosmetykach ma charakter materialny (skutkowy). Dla spełnienia znamion tego przestępstwa wystarczy jednokrotne wprowadzenie do obrotu wadliwej sztuki produktu kosmetycznego.

Podobna regulacja stanowiąca podstawę do odpowiedzialności karnej przedsiębiorcy zawarta jest w art. 36 ust. 1 ustawy z 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i mieszaninach. Zgodnie ze wskazanym artykułem, kto – wbrew ograniczeniom określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 26 ust. 1 przedmiotowej ustawy – produkuje, wprowadza do obrotu lub stosuje substancję niebezpieczną, substancję stwarzającą zagrożenie, mieszaninę niebezpieczną, mieszaninę stwarzającą zagrożenie lub wyrób zawierający taką substancję lub mieszaninę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do lat 2. Przytoczona regulacja określa zatem

występek, za dokonanie którego najdotkliwszą sankcją może być nawet kara 2 lat pozbawienia wolności.

Odpowiedzialność karna

Wykazanie winy w postępowaniu prowadzonym przeciwko przedsiębiorcy leży w zakresie działania organów ścigania (policji i prokuratury), które niejednokrotnie o danej sprawie informowane są z urzędu przez organy administracji publicznej, prowadzące postępowanie administracyjne dotyczące danego produktu. Odpowiedzialność karna w tym przypadku będzie reperkusją właściwie przeprowadzonego postępowania. Co istotne, aby móc ponieść odpowiedzialność karną przy przestępstwach uznanych za występki, konieczne jest przypisanie winy podczas popełnienia czynu zabronionego konkretnej osobie fizycznej. Dla przykładu – na podstawie ustawy o kosmetykach – odpowiedzialność karną może ponieść członek zarządu

producenta/importera lub przedstawiciel reprezentujący producenta/importera, jeżeli ponosi on winę umyślną. Jednakże w przypadku zaistnienia problemów z dokładną konkretyzacją osoby odpowiedzialnej za nieprawidłowości, możliwe jest pociągnięcie do odpowiedzialności prezesa danej spółki.

W świetle powyższego, w szczególnych przypadkach niezależnie od kar administracyjnych, możliwa jest także odpowiedzialność na zasadach karnych. Dlatego też w codziennym prowadzeniu biznesu należy w sposób szczególny pamiętać o prawidłowym oznakowaniu i składzie produktów, tak aby zapewniały one największe bezpieczeństwo dla konsumentów, zaś w przypadku podejrzenia wystąpienia nieoczekiwanych sytuacji, należy szybko reagować, zgodnie z zasadą ostrożności. ■

Sabina Kornacka-Wieteska
Associate w Praktyce Life Sciences
kancelarii Domański Zakrzewski Palinka